

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Her ved har jeg den ære for det høje ting at fremsætte forslag til arvelov samt forslag til lov om ændringer i skifteloven.

Hovedbestemmelserne i den gældende danske arvelovgivning findes i den af Anders Sandø Ørsted forfattede arveforordning af 21. maj 1845. Ved lov nr. 120 af 20. april 1926 er der givet særlige regler om ægtefællers arveret og uskiftet bo. Ud over de ændringer, arveforordningen herved er gennemgået, er der sket enkelte andre ændringer af forordningen, således i 1937 ved indførelse af arveret for børn uden for ægteskab og ved den i 1954 gennemførte begrænsning af arveklasserne. I over 100 år har arveforordningen dannet grundstammen i den danske arvelovgivning, og den har gennem sin klare opbygning og sine udførlige regler gjort god fyldest og været medvirkende til, at antallet af arveretlige sager for domstolene her i landet ikke er overvældende stort. Alligevel har det måttet erkendes, at arveforordningen på forskellige punkter ikke mere kan betragtes som tidssvarende, og at der i det hele tiltrænges en samlet kodifikation af arvelovgivningen.

Dette var baggrunden for, at der allerede i 1936 blev nedsat en kommission til at overveje spørgsmålet om revision af bl. a. reglerne om arv og uskiftet bo og eventuelt at udarbejde forslag til forandring af lovgivningen på dette område. På grundlag af det i kommissionens betænkning fra 1941 indeholdte lovudkast blev der herefter i rigsdagssamlingen i 1946-47 af den daværende justitsminister i landstinget fremsat forslag til en ny arvelov. Forslaget blev imidlertid ikke færdigbehandlet i tinget og er ikke senere blevet genfremsat.

På det nordiske justitsministermøde i Stockholm i december 1953 opnåedes der imidlertid enighed om, at der skulle indledes nordiske forhandlinger med henblik på at opnå større ensartethed på arvelovgivningens område, og justitsministeriet nedsatte på denne baggrund i 1954 et arvelovsudvalg. I juni 1961 afgav udvalget betænkning indeholdende udkast til arvelov, udkast til lov om ændringer i skifteloven samt bemærkninger til lovudkastene.

De af udvalget udarbejdede udkast indeholder en hensigtsmæssig kodifikation af den danske arveret, og på en række punkter er der foreslået sådanne ændringer i gældende ret, at reglerne i højere grad end de gældende bestemmelser imødekommer vor tids behov. Hovedtendensen i udvalgets forslag går i retning af at styrke den arve- og skifteretlige stilling for arveladerens efterlevende ægtefælle. Denne tendens, som jeg er helt enig i, stemmer efter min mening med den almindelige opfattelse i befolkningen.

I betragtning af den store betydning, som det efter min mening vil have omsider at få gennemført en tidssvarende arvelov, har jeg på grundlag af udvalgets udkast villet fremsætte de foreliggende forslag i indeværende samling. Jeg er naturligvis helt klar over, at forslagene ikke kan gennemføres inden samlingens slutning, men jeg har fundet det rigtigst, så snart vi i justitsministeriet havde tilendebragt overvejelserne på grundlag af betænkningen, at fremlægge resultatet af disse overvejelser. Der er jo tale om forslag til en betydningsfuld lovgivning, som nu kan blive alsidigt belyst dels gennem behandlingen i dette høje ting, dels gennem den offentlige debat, som jeg håber fremsættelsen af forslagene vil medføre.

Indholdet af det foreliggende forslag til arvelov er i alt væsentligt — og skiftelovsforslaget fuldstændigt — i overensstemmelse med udvalgets udkast. I bemærkningerne til arvelovsforslaget er der nærmere redegjort for de enkelte punkter, på hvilke jeg har ment at burde fravige de af udvalget foreslåede regler.

Jeg skal ikke her indlade mig på en detaljeret gennemgang af arvelovsforslagets enkelte paragraffer, men blot fremhæve visse hovedpunkter.

Kapitel I indeholder de almindelige bestemmelser om slægtens arveret. Der findes ikke her nogen særlig bestemmelse om det arveretlige forhold mellem børn uden for ægteskab og deres forældre, og dette indebærer den ændring i forhold til gældende ret, at der indføres fuld gensidig arveret mellem børn uden for ægteskab og faderen og dennes slægt, på samme måde som det stedse har været tilfældet i forhold til moderen og mellem ægtebørn og deres slægt.

[Justitsministeren.]

Ved den i 1937 gennemførte ændring af arveforordningens § 9 indførtes arveret mellem børn uden for ægteskab og deres fader og dennes slægt, men i arveretten efter barnet gælder to begrænsninger. For det første tager faderen og hans slægt kun arv efter barnet, såfremt der er tilfaldet barnet formue som arv eller gave fra faderen og hans slægt, og da kun så meget, som i værdi svarer til, hvad barnet har modtaget. Og for det andet tager faderen og hans slægtninge ikke arv efter barnet, hvis faderen ved barnets avling har gjort sig skyldig i en kønsfrihedsforbrydelse. Medens den sidste begrænsning — som i øvrigt er uden større praktisk betydning — er foreslået opretholdt ved forslaget § 37, vil den førstnævnte begrænsning bortfalde ved forslaget gennemførelse. Dette må ses som udtryk for en videreførelse af linjen fra loven af 1937 om børn født uden for ægteskab og lov nr. 200 af 18. maj 1960 om børns retsstilling med hensyn til ligestilling af børn i og uden for ægteskab, og jeg kan fuldt ud tilslutte mig, at tiden nu er inde til også på arverettens område at gennemføre den retlige ligestilling af børn i og uden for ægteskab.

Fra dette kapitel må jeg endvidere nævne afgrænsningen af slægtens legale arveret. Selv om spørgsmålet har været genstand for lovgivning så sent som i 1954, er jeg enig med arvelovsudvalget i, at man ikke ved en almindelig revision af arvelovgivningen kommer uden om at drøfte det på ny, og jeg er tillige enig med udvalget i, hvor grænsen bør drages, nemlig sådan at de fjerneste legale arvinger er arveladerens onkler og tanter. Jeg har herved lagt særlig vægt på den betragtning, at det vil være naturligt for den arvelader, som ønsker, at nogle af hans fætre og kusiner skal arve ham, at oprette testamente og heri også bestemme, hvem af fætrene og kusinerne der skal komme i betragtning.

Efter gældende ret arver arveladerens ægtefælle en fjerdedel af hans formue, når han tillige efterlader sig livsarvinger. Ved forslaget § 6 i kapitel 2 om ægtefælles arveret foreslås ægtefællens arveret i disse tilfælde forøget til en tredjedel af formuen. Herved formindskes livsarvingernes legale arv fra tre fjerdedele til to tredjedele, men

i betragtning af, at der vel nu om dage gennemsnitligt er færre børn i ægteskaberne, end da de nugældende regler indførtes, vil de enkelte børn næppe efter forslaget blive stillet ringere, end de var stillet ved indførelsen af ægtefællens arveret. I hvert fald synes den gældende regel ikke at tage tilstrækkeligt hensyn til ægtefællens interesser, navnlig hvor hensiddet i uskiftet bo er udelukket, f. eks. på grund af særeje, eller hvor det uskiftede bo skal skiftes i den længstlevendes levende live. Ændringen af ægtefællens legale lod i forbindelse med den forøgelse af den del af boet, hvorover arveladeren frit kan råde ved testamente, som jeg skal omtale senere, medfører, at i de tilfælde — og de forekommer vel ikke helt sjældent — hvor arveladeren ønsker at begunstige ægtefællen mest muligt ved testamente, vil livsarvingernes minimumslod i forhold til gældende ret formindskes, nemlig fra $\frac{1}{2}$ til $\frac{1}{3}$ af arveladerens formue. At jeg ikke kan tillægge dette afgørende betydning, vil fremgå af mine bemærkninger om lidt om tvangsarv.

Efterlader den afdøde ægtefælle sig ikke livsarvinger, men arvinger i anden arveklasse (forældre, søskende eller disses afkom), udgør den længstlevendes arveret i dag halvdelen af afdødes formue. Herudover har den længstlevende ægtefælle dog efter gældende ret mulighed for at sidde i uskiftet bo med afdødes anden arveklasse, men denne adgang gælder kun fælleseje, og det uskiftede bo ophører, hvis den længstlevende ægtefælle indgår nyt ægteskab. Kun hvis der ikke efter den førstafdøde findes arvinger i anden arveklasse, arver længstlevende hele førstafdødes formue.

Det er for mig helt utvivlsomt, at begrænsningen i barnløse ægtefællers indbyrdes arveret normalt vil være stridende mod ægtefællernes ønske. De mange gensidige testamenter mellem barnløse ægtefæller er et talende vidnesbyrd herom. Reglerne foreslås derfor ved § 7 ændret, således at ægtefællen i alle tilfælde, hvor arveladeren ikke efterlader sig livsarvinger, arver alene. Hvis den længstlevende ægtefælle imidlertid ikke ved sin død har indgået nyt ægteskab, ikke efterlader sig livsarvinger og ikke ved testamente har truffet modstående bestemmelse, deles boet efter ham med halvdelen til hver af ægtefællernes arvinger.

[Justitsministeren.]

Medens retsinstituttet „uskiftet bo med udarvinger“ således bortfalder efter indholdet af § 7, opretholdes ved bestemmelserne i forslaget kapitel 3 den gældende adgang for den længstlevende ægtefælle til at hensesidde i uskiftet bo med livsarvinger.

Ved dette institut har man her i landet på en sjældent lykkelig måde opnået at bygge bro mellem interesser, som ellers kunne kollidere — på den ene side den længstlevende ægtefælle og på den anden side førstafdødes livsarvinger. Den ordning af formueforholdene efter den førstafdøde ægtefælles død, som det uskiftede bo indebærer, opfattes ikke blot af den længstlevende ægtefælle, som reglerne begunstiger, men også af livsarvingerne som naturlig, og instituttet, der som bekendt anvendes i ganske overordentlig betydeligt omfang, bidrager således til at reducere antallet af pinlige indbyrdes familietridigheder og -retssager om arven efter førstafdøde.

Det er derfor let forståeligt, at arvelovsudvalget foreslår det uskiftede bo med livsarvinger opretholdt i stort set uændret skikkelse. Udvalget har drøftet spørgsmålet om at udvide adgangen til at sidde i uskiftet bo til at omfatte også afdødes søreje, men er blevet stående ved at anbefale en ordning, hvorefter det ved ægtepagt kan bestemmes, at søreje ved den ene ægtefælles død skal behandles som fælleseje, en ordning, der har været gældende i Norge i 25 år. Jeg finder denne styrkelse af den efterlevende ægtefælles stilling helt rigtig, men da reglen hører hjemme i ægteskabsloven, og da denne lov er under revision, kan jeg tiltræde, at reglens nærmere udformning må afvente ægteskabsudvalgets betænkning.

Bortset fra, at jeg har fundet det rettest at udelade bestemmelsen i udvalgets udkast § 10 — om min begrundelse herfor tillader jeg mig at henvise til bemærkningerne til lovforslaget — svarer forslaget kapitel 3 om uskiftet bo til udvalgets udkast. På enkelte punkter er der tale om mindre ændringer i forhold til de gældende regler:

Ved forslaget § 14, stk. 1, foreslås en ændret formulering af reglen om, hvad der indgår i det uskiftede bo. Den gældende regel herom fastsætter, at i det uskiftede bo indgår, hvad ægtefællen erhverver, „for

så vidt det ville være blevet fælleseje, hvis erhvervelsen var sket under ægteskabet“. Bestemmelsen giver anledning til uklarhed med hensyn til sådanne erhvervelser, som efter deres art ikke kunne være indtruffet i ægteskabet, navnlig arv af førstafdødes søreje, livsforsikring på førstafdødes liv med længstlevende som begunstiget og erstatning til længstlevende for tab af førstafdøde som forsørger. Denne uklarhed løses ved forslaget § 14, stk. 1, idet i fremtiden alt, hvad ægtefællen erhverver, og altså også de netop omtalte erhvervelser skal indgå i det uskiftede bo, medmindre der er truffet bestemmelse, som medfører, at de bliver søreje.

Når den længstlevende ægtefælle vælger at hensesidde i uskiftet bo, er anpartsforholdet mellem arvingerne indbyrdes og mellem dem og den længstlevende ægtefælle endeligt fikseret, men arvelodderne er ikke opgjort til bestemte beløb, og det kan ingenlunde udelukkes, at arven til sin tid, når skifte finder sted, vil vise sig helt eller delvist at være medgået til den længstlevende ægtefælles forbrug. Da der således er tale om et højt usikkert aktiv, sidestilles arven efter gældende ret med „ventendes arv“ i den forstand, at arvingen ikke kan overdrage sin anpartsret i det uskiftede bo, hvori der heller ikke kan søges fyldestgørelse af hans kreditorer.

Synspunktet er imidlertid ikke gennemført konsekvent.

I andre henseender betragtes arven efter den førstafdøde ægtefælle som „falden“ ved førstafdødes død; anpartsretten i det uskiftede bo indgår således i et eventuelt formuefællesskab mellem arvingen og dennes ægtefælle, ligesom arvingens part af arven efter den førstafdøde ægtefælle — hvis arvingen afgår ved døden før den længstlevende ægtefælle, eller før boet skiftes i den længstlevende ægtefælles levende live — tilfalder hans bo.

Denne subtile konstruktion, som også i sine konsekvenser er kompliceret, er vanskelig at forstå, og den fører til resultater, som jeg mener må betegnes som urimelige.

Er det såkaldte „mellemdøde“ barns ægteskab opløst ved separation eller skilsmisse, forekommer det mindre rimeligt, at barnets ægtefælle kan få del i arven, når denne kommer til udbetaling. Arvingen har

[Justitsministeren.]

jo ikke haft rådighed over arven eller noget udbytte af den. Efter retspraksis er den fraseparerede eller fraskilte ægtefælle kun berettiget til at kræve andel i lodden, hvis han på separations- eller skilsmisesskiftet har taget forbehold herom, medens han i modsat fald er afskåret herfra. Om forbehold tages, vil ofte bero på en tilfældighed.

Den nugældende ordning har også medført den konsekvens, at man er nødt til at genoptage det mellemdøde barns bo, når arven kommer til udbetaling. Dette har som anført af udvalget medført overordentlig komplicerede skifteproblemer og i øvrigt den helt urimelige konsekvens, at man er tvunget til at genoptage boer efter småbørn, hvis eneste arvinger er deres forældre eller søskende.

Ved denne genoptagelse af boet kommer arven også hans udækkede kreditorer til gode. Det forekommer imidlertid urimeligt, at det mellemdøde barns kreditorer har mulighed for kortere eller længere tid efter, at deres skyldner er afgået ved døden, at få del i arven fra det uskiftede bo, som de ikke kunne røre i arvingens levende live.

Hvad der bliver tilbage efter dækning af kreditorerne, tilfalder den mellemdødes arvinger, herunder hans eventuelle efterlevende ægtefælle. Selv hvor det mellemdøde barns ægteskab er opløst ved barnets død, vil det kunne være mindre naturligt, at der ved skiftet af det uskiftede bo skal udbetales arv til dets ægtefælle. Dette vil navnlig være tilfældet, når den pågældende ved det uskiftede bos ophør har indgået nyt ægteskab og måske helt har mistet forbindelsen med sine svigerforældre.

Jeg er derfor enig med udvalget i, at hele denne unaturlige konstruktion nu må forlades, og jeg er overbevist om, at hvis der var tale om et nyt retsinstitut, ville et sådan forenklet system ikke møde kritik. Det, der kan diskuteres, er, om det bør få nogen betydning for de fremtidige reglers udformning, at visse personer — og her tænker jeg på den mellemdøde arvingens enke eller enkemand — bliver ringere stillet end efter gældende ret. Det mener jeg ikke. Og jeg støtter mig dels til det i udvalgsbetænkningen side 71 anførte, dels til, at det efter min mening ikke ville være hensigtsmæssigt at sikre enken eller enke-

manden del i arven fra det uskiftede bo ved at konstruere arven efter førstafdøde som falden ved dennes død. Snarere måtte man i så fald give svigerbarnet en egentlig arveret, der vel så næppe burde begrænses til tilfælde, hvor barnet dør i tiden mellem forældrenes død, men også gælde, hvis barnet dør før begge sine forældre. En arveret for svigerbarnet ville imidlertid komme i afgørende strid med principperne for slægtsarveretten og medføre en ulige fordeling mellem slægterne. Og da arveretten i dette tilfælde næppe ville kunne gøres gensidig, således at også svigerforældrene skulle arve svigerbarnet, ville heller ikke princippet om gensidig arveret være tilgodeset.

Efter forslaget er arvefaldet herefter — og det gælder i alle relationer — udskudt til det tidspunkt, da det uskiftede bo ophører, idet livsarvingerne efter den førstafdøde ifølge forslagets § 19, stk. 1, kun arver denne, såfremt de overlever den længstlevende eller de lever på det tidspunkt, da skiftet begæres, og der beregnes ikke ved skiftet efter den længstlevende ægtefælles død arv efter førstafdøde til den længstlevende ægtefælle. Af forslaget følger, at det mellemdøde barns kreditorer afskæres fra at få del i arven efter førstafdøde, og at det mellemdøde barns livsarvinger direkte bliver arvinger efter førstafdøde. Endvidere vil det mellemdøde barns ægtefælle ikke som efter gældende ret kunne få del i arven efter førstafdøde.

Ved forslagets kapitel 4 opretholdes regler om ægtefælles og livsarvingers tvangsarv. Efter gældende ret kan en arvelader, som efterlader sig livsarvinger, ved testamente råde over en tredjedel af sin efterladte formue, medens testationsretten, når han ikke efterlader sig livsarvinger, men ægtefælle, udgør to tredjedele af formuen. Ved forslagets § 25 ændres disse regler, således at halvdelen af den arvelod, som tilkommer arveladerens livsarvinger og ægtefælle, er tvangsarv. Dette indebærer, at en arvelader, som efterlader sig ægtefælle eller livsarvinger, i alle tilfælde kan råde over halvdelen af sin formue ved testamente.

Jeg skal i øvrigt ikke lægge skjul på, at tanken om at ophæve livsarvingernes tvangsarveret i og for sig forekommer mig sympatisk, når der som foreslået i forslagets kapitel 5 indføres den såkaldte „forlodsret“,

[Justitsministeren.]

som jeg straks skal omtale nærmere, til sikring af underhold og uddannelse for arveladerens uforsørgede mindreårige børn.

Forslagets regler om forlodsret i kapitel 5 bygger på de i 1928 i svensk ret indførte regler om underholdsbidrag af efterladerskaberne, når arveladeren efterlader sig børn, hvis opfostring og uddannelse ikke er afsluttet. Det vil efter min mening være et væsentligt fremskridt at få indført lignende regler i dansk ret. Det må være en af arverettens vigtigste funktioner, at afdødes efterladerskaber anvendes til nødvendigt underhold og uddannelse af hans børn. Dør arveladeren, inden han selv har kunnet fyldestgøre de forpligtelser, som påhviler ham i så henseende, er det naturligt, at den efterladte formue først og fremmest anvendes til disse formål. Først derefter kan der blive tale om, at arv skal tilfalde arveladerens voksne børn eller personer, som er begunstiget ved et af ham oprettet testamente.

Reglerne om forlodsret går nærmere ud på, at arveladerens barn, hvis det er nødvendigt for at sikre det passende underhold og uddannelse til dets 21. år, på skiftet kan forlange forlods at få udlagt et efter forholdene afpasset beløb. Ved fastsættelsen af dette kan der tages hensyn til, hvilke udgifter arveladeren har afholdt til andre børns uddannelse. Har flere børn forlodsret, og kan boet ikke udrede det samlede beløb, bestemmer skifteretten, hvor meget der forlods skal tillægges et eller flere af børnene. Forlodsretten kan ikke indskrænkes ved testamente og går forud for anden arv, men fyldestgøres kun af tvangsarv, såfremt boets midler ikke i øvrigt strækker til.

Reglerne om oprettelse og genkaldelse af testamente, testamenters ugyldighed og om båndlæggelse ved testamente i kapitlerne 8-12 er i det væsentlige i overensstemmelse med gældende ret, men ved lovforslaget løses forskellige tvivlsspørgsmål, og der er på forskellige områder i overensstemmelse med retspraksis foreslået mere udførlige

lovregler, end vi har i arveforordningen. Jeg skal kun nævne enkelte punkter fra disse afsnit af lovforslaget.

Ved § 55, jfr. § 50, foreslås indført adgang for arvingerne til at anfægte et testamente alene under påberåbelse af mangler ved dets oprettelse. Det kunne lyde, som om man ville være mere formalistisk end efter gældende ret. Det modsatte er imidlertid tilfældet. Den omstændighed, at et testamente ikke er oprettet i overensstemmelse med de gældende formforskrifter, kan vel efter gældende ret ikke i sig selv påberåbes som grundlag for tilsidesættelse af testamentet. Men hvis den arving, som ønsker et sådant testamente tilsidesat, gør gældende, at testamentet er falsk, at det ikke er udtryk for arveladerens sidste vilje, eller at testator manglede evnen til fornuftsmæssigt at oprette testamente, vil testamentet straks blive erklæret ugyldigt. Arvingens indsigelse skal ikke begrundes eller blot antageliggøres, ja, selv om testamentsarvingen fører bevis mod den fremsatte indsigelse, hjælper det ham intet, når testamentet ikke er oprettet i de rette former. Ved disse regler lægges der som anført af udvalget alt for stor vægt på indsigelsens formulering, og i overensstemmelse med almindelige retsgrundsætninger foreslås det derfor, at arvingen direkte kan påberåbe sig mangelen ved testamentets oprettelse. Men selv om testamentet ikke opfylder lovens krav til testamentsformen, vil det også efter forslaget blive opretholdt, hvis arvingerne ikke rejser indsigelse imod det.

De gældende regler om, at testamentariske bestemmelser om båndlæggelse af arvingers tvangsarv skal konfirmeres for at få gyldighed, foreslås ophævet, og der indføres ved § 59 adgang for en arving, hvis tvangsarv er båndlagt, til at forlange bestemmelsen herom tilsidesat, såfremt han godtgør at være i stand til på forsvarlig måde at råde over arven på egen hånd. Afgørelsen er henlagt til skifteretten.

Endvidere foreslås den gældende adgang til at opnå konfirmation af testamentariske

[Justitsministeren.]

bestemmelser om båndlæggelse af enkers bos- og arvelod ophævet.

Om den i forslagets § 69 omhandlede adgang for justitsministeriet til under nærmere angivne betingelser at tillade sådanne afvigelser fra testamentariske bestemmelser om anvendelse af arven, som ikke væsentligt fraviger testationens karakter, skal jeg blot henvise til bemærkningerne til lovforslaget.

Som anført i bemærkningerne opretholdes ved forslagets § 71 den gældende regel om, at afdødes ejendele, når der ikke er arvinger efter loven eller testamente, tilfalder staten. Som hidtil skal justitsministeriet dog kunne bestemme, at der ikke skal rejses indsigelse mod et anfægteligt testamente, som ville kunne anfægtes efter de herom gældende regler, men må antages at være udtryk for arveladerens sidste vilje. Under særlige omstændigheder skal justitsministeriet endvidere som hidtil kunne afstå arven til afdødes slægtninge eller andre, der har stået ham nær. Derimod finder jeg ikke, at størrelsen af de midler, som hidtil er tilfaldet staten som arvingssløse kapitaler, kan bære oprettelsen af en særlig arvefond.

De i forslaget til lov om ændringer i skifteloven indeholdte bestemmelser indebærer i overensstemmelse med forslagets hovedtendens en styrkelse af den efterlevende ægtefælles skifteretlige stilling, og forslaget har en nær sammenhæng med arvelovsforslaget. Om bestemmelserne skal jeg i det hele henvise til arvelovsudvalgets bemærkninger og her blot fremhæve, at der ved § 62 b, stk. 2, foreslås indført en adgang for den efterlevende ægtefælle til altid af boet af udtage så meget, at værdien heraf sammenlagt med ægtefællens bos- og arvelod og hans særeje udgør indtil 6 000 kr. Jeg skal være meget villig til at drøfte en forhøjelse af denne 6 000 kr.s grænse, hvis der skulle vise sig at være stemning herfor. Måske ligger beløbet i underkanten af, hvad der i dag må betragtes som rimeligt.

Med hensyn til revisionen af arvelovgivning i de øvrige nordiske lande kan jeg oplyse, at der på grundlag af en betænkning fra det islandske arvelovsudvalg i marts måned i år er gennemført en ny arvelov i Island. I Norge ventes arvelovsudvalget at afgive betænkning i løbet af et par måneder. I Sverige er der ikke tale om

en almindelig revision af arvelovgivningen, men problemerne i forbindelse med den efterlevende ægtefælles stilling behandles af det svenske ægteskabsudvalg. Sverige har derfor under arvelovsforhandlingerne i øvrigt deltaget ved observatører, og det samme gælder Finland.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslagene til velvillig behandling i det høje folketing.

Formanden: Uden for dagsordenen giver jeg ordet til den ærede ordfører for udvalget til valgs prøvelse, for at hun kan gøre indstilling til tinget om godkendelse af valg.

Ordføreren for udvalget til valgs prøvelse (Edel Saunte): Efter at det høje ting har meddelt det ærede medlem hr. Sinnbeck orlov fra den 10. d. m. og statsminister Viggo Kampmann orlov fra den 15. d. m., har de to stedfortrædere, gårdejer Jens Johan Bonde for det ærede medlem hr. Sinnbeck og faktor Kaj Rasmussen for statsministeren, afgivet erklæring om, at de er villige til at indtræde i det høje ting som midlertidige medlemmer. Udvalget har derefter behandlet dokumenterne og gennemset sagerne og indstiller enstemmigt til godkendelse Jens Johan Bonde og Kaj Rasmussen som midlertidige medlemmer af folketinget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Udvalgets indstilling om godkendelse af gårdejer Jens Johan Bonde som midlertidigt medlem af folketinget

vedtoges enstemmigt med 121 stemmer.

Udvalgets indstilling om godkendelse af faktor Kaj Rasmussen som midlertidigt medlem af folketinget

vedtoges enstemmigt med 122 stemmer.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Vagn Bro* til statsministeren:

„I en redegørelse fra folketingets ombudsmand vedrørende klage over statens

repræsentanter i SAS, afgivet den 9. april 1962, fastslår ombudsmanden i det om diskuterede spørgsmål, om statsrepræsentanterne har haft ikke blot ret, men efter omstændighederne pligt til indberetning, at under de givne forhold måtte det forudsættes, at ministeren holdtes orienteret om udviklingen i DDL og dermed i SAS.

Der spørges, da dette forhold nu er ordnet ved lov nr. 197 af 16. juni 1961 § 5, om statsministeren kan godkende ombudsmandens betragtninger med tilsvarende forhold i fremtiden for øje.“

Vagn Bro: I en redegørelse fra folketingets ombudsmand vedrørende klage over statens repræsentanter i SAS, afgivet den 9. april d. å., fastslår ombudsmanden, at statsrepræsentanterne i denne sag har haft ikke blot ret, men også pligt til indberetning, således at ministeren holdtes orienteret om udviklingen i Det danske Luftfartselskab og dermed i SAS. Nu er forholdet for dette selskabs vedkommende positivt ordnet i § 5 i loven af 16. juni 1961 om den øgede statsstøtte for Danmarks vedkommende til deltagelsen i det skandinaviske luftfartssamarbejde, og jeg tør sige, at det skete efter en meget skarp betænkning fra hele folketingsudvalgets side — Folketingstidende 1960-61, tillæg B. sp. 987 — hvori det bl. a. hed:

„Hvis ministeren havde modtaget fornudden underretning, kunne efter flertallet“ — og det var så godt som alle medlemmer — „opfattelse en undersøgelse være blevet foretaget i så god tid, at det var muligt for folketinget at stå frit, når der skulle træffes en beslutning. I stedet ser folketinget sig nu nødsaget til at træffe en hastebeslutning, fordi SASs likviditet kræver hurtig støtte.“

Nu er altså dette forhold ordnet positivt. Men så skete det efter offentliggørelsen af ombudsmandens nævnte skrivelse, at den højtærede minister for offentlige arbejder til dagbladet B. T. den 11. april 1962 udtalte — jeg beder om tilladelse til et citat —:

„Ombudsmanden har én opfattelse med hensyn til meddelelsespligten — jeg en anden, og videre kan man ikke komme med det.“

Således mener jeg ikke at vi kan slutte

denne sag. Der foreligger her fra ombudsmanden en tydelig udtalelse, som jeg mener deles af hele udvalget, så sandt som hele udvalget ordnede sagen tilfredsstillende mod den højtærede ministers anskuelse. Vi har jo adskillige andre lignende statsprivate selskaber, hvor ministrene har statsrepræsentanter siddende, og jeg kan sige, at havde folketinget fået sagen om SAS et lille år før, havde reorganisation formentlig kunne være sket betydelig tidligere. Nu satte man pludselig folketinget kniven på struben.

Jeg spørger derfor, om den højtærede statsminister kan godkende ombudsmandens betragtninger med tilsvarende forhold i fremtiden for øje. Jeg mener kort og godt, at regeringen ved den høje statsminister bør give direkte besked om, at statens repræsentanter alle steder — selv om det ikke direkte skulle stå i lovene — har indberetningspligt. Dette mener jeg også at hele det høje ting vil være interesseret i.

Formanden: Justitsministeren vil svare på statsministerens vegne.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Som det ærede medlem hr. Vagn Bro nævnte, har folketingets ombudsmand i redegørelsen af 9. april i år udtalt, at der også før gennemførelsen af loven af 1961 påhvilede statens repræsentanter i SASs arbejdsudvalg en vis indberetningspligt over for vedkommende minister, uden at ombudsmanden dog herved har taget stilling til, hvorvidt denne pligt har været tilsidesat.

På det ærede medlems spørgsmål, om regeringen kan — jeg tillader mig at citere — „godkende ombudsmandens betragtninger med tilsvarende forhold i fremtiden for øje“, kan jeg svare, at regeringen tager ombudsmandens udtalelse til efterretning, og dette gælder naturligvis også med hensyn til tilsvarende forhold. Imidlertid har ombudsmandens udtalelse næppe vidtrækkende principiel interesse. Den er begrundet i særlige bestemmelser dels i de skrivelser, hvorved statens repræsentanter i DDLs bestyrelse er beskikket, dels i DDLs vedtægter, altså meget konkret begrundet. Derfor er spørgsmålet om, hvorvidt ombudsmandens udtalelse bør godkendes med hensyn til tilsvarende forhold,

[Justitsministeren.]

formentlig et spørgsmål af meget begrænset rækkevidde.

Imidlertid kan der efter regeringens opfattelse, bl. a. med udgangspunkt i § 5 i loven af 1961, nok være grund til at rejse det helt generelle spørgsmål, i hvilket omfang der påhviler og bør påhvile statens repræsentanter i forskellige selskaber underretningspligt over for vedkommende minister. Dette er et meget omfattende og meget kompliceret spørgsmål, som næppe kan drøftes eller afgøres ud fra et enkelt synspunkt. Staten er repræsenteret i selskaber af meget forskellig art, og den statslige kontrol med disse selskaber udøves på forskellig måde. Undertiden er der i lovgivningen eller i koncessioner fastsat regler om godkendelse af budgetter og regnskab, approbation af takster og lønninger o.s.v. Behovet for en kontrol gennem fastere ordninger, hvorefter statens repræsentanter i selskabet foretager indberetninger, er altså stærkt varierende. Men det er regeringens opfattelse, at dette spørgsmål er af en ikke uvæsentlig principiel og praktisk betydning. Under hensyn hertil og på baggrund af den omtalte bestemmelse i § 5 i loven af 1961 har regeringen derfor besluttet at tage hele spørgsmålet op til overvejelse på bredere basis. Det bliver i alle de fagministerier, der har repræsentanter i selskaber, taget op til overvejelse, om der bør pålægges ministeriets repræsentanter en nærmere fastsat indberetningspligt over for vedkommende minister, og om allerede eksisterende indberetningsordninger bør søges præciseret.

Vagn Bro: Jeg kan takke den højtærede justitsminister, der har afgivet denne erklæring på regeringens vegne, og jeg kan sige, at den er for så vidt tilfredsstillende. Når jeg spurgte, var det med fremtiden for øje, for så vidt angår tilsvarende forhold. Jeg er også indforstået med, at der kan være selskaber, hvor der er en særlig indre ordening med tilsvarende forhold, og jeg har kun at rette det tillægsspørgsmål, om de resultater, det høje ministerium kommer til inden for de enkelte grene, vil blive meddelt folketinget.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Det er da klart, at hvis vi kan finde en passende

og rimelig form at lade tinget tilflyde med delelser om resultatet af disse overvejelser, vil det ske. Vi har intet at skjule.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Ellen Strange Petersen* til justitsministeren:

„Vil justitsministeren — foranlediget af den senere tids vådeskudsulykker med salonrifler o. lign. — overveje en ændring af våbenloven, så køb af sådanne våben gøres betinget af særlig tilladelse?“

Ellen Strange Petersen: Man har i den sidste tid mindst et par gange om ugen kunnet læse om vådeskudsulykker fremkaldt af ukyndiges brug af salonrifler, løsskudspistoler o. lign., og jeg vil gerne i den anledning spørge den højtærede justitsminister, om han vil overveje en ændring af våbenloven af 12. juli 1946 om handel med, tilvirkning og besiddelse af våben, således at køb af skydevåben også af let kaliber bliver betinget af særlig tilladelse.

I rigspolitiets våbenlaboratorium findes der en meget stor samling af salonrifler og legetøjsvåben af mange slags, indsamlet efter forbrydelser og ulykker, og jeg mener, at denne samling taler et tydeligt sprog om, at der er huller i loven, som man må prøve at få stoppet, selv om jeg erkender, at det er svært at afværge misbrug.

En kugle på 1 g og uden egentligt indhold af sprængstof kan, når uheld er ude, virke dræbende, og der er mange eksempler på, at en sådan kugle har såret personer i op til 1 kms afstand, påstår de sagkyndige.

Ved adskillige røverier er der benyttet attrapvåben, som slående ligner rigtige revolvere eller pistoler. I nogle tilfælde er disse legetøjsvåben blevet udboret og forsynet med ammunition, så de er blevet til rigtige mordvåben. Det er nok at gå for vidt at forlange forbud mod fremstilling af disse legetøjsvåben, fordi forbrydere misbruger dem, men det kunne dog måske overvejes, om man ikke kunne kræve, at de fik anden form og anden farve end de våben, der kræves indkøbstilladelse til.

Men hovedsagen må være, mener jeg, at våbenloven skærpes, så salongeværer af den

[Ellen Strange Petersen.]

kaliber, der nu er i fri handel, kommer under kontrol.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Efter bestemmelsen i våbenlovens § 1 er ikke-automatiske salongeværer af kaliber ikke over .22, svarende til ca. 5,6 mm, såvel riflede som glatløbende, undtaget fra lovens almindelige kontrolregler, herunder fra reglerne om, at der kræves polititilladelse til erhvervelse af våben.

Automatiske salonrifler, uanset kaliberstørrelse, og andre salonrifler af kaliber over .22 omfattes af lovens almindelige regler og kan således kun erhverves efter en i hvert enkelt tilfælde indhentet tilladelse fra politiet.

Undtagelsesbestemmelsen vedrørende ikke-automatiske salonrifler af mindre kaliber indførtes ved loven af 1946 og betød en ændring i forhold til den ved Danmarks besættelse gennemførte våbenlov af 10. maj 1940, hvorefter samtlige salonrifler omfattedes af lovens almindelige forbudsnorm. Ved gennemførelsen af undtagelsesbestemmelsen vendte man tilbage til retstilstanden fra før 1934. Der forelå i 1946 et almindeligt ønske om, at også salongeværer blev undtaget fra lovens kontrolregler, og da der ikke dengang skønnedes at være nævneværdige betænkeligheder i politimæssig henseende ved en sådan lempelse, fandt reglen optagelse i loven af 1946.

Justitsministeriet har endnu ikke haft lejlighed til at gøre sig bekendt med resultatet af de politimæssige undersøgelser omkring de i de sidste uger indtrufne ulykker ved brugen af salongeværer. Akterne i disse sager vil nu blive gennemgået i ministeriet, og spørgsmålet om en eventuel ophevelse af undtagelsesbestemmelsen i loven vil på denne baggrund blive taget op til overvejelse.

Det ærede medlem fru Ellen Strange Petersen har endvidere berørt spørgsmålet om kontrol med forhandling af legetøjspistoler, løsskudspistoler o. lign.

Jeg vil gerne herom bemærke, at visse løsskudspistoler omfattes af bestemmelsen i våbenlovens § 1. Såfremt sådanne pistoler ikke virker gennem knaldefekten alene, men der tillige finder udslyngning af stoffer

sted, der kan virke skadevoldende, omfattes våbenet af våbenlovens regler, og det kan kun erhverves efter forud indhentet tilladelse fra politiet.

Spørgsmålet om at forbyde fremstilling, import og salg af legetøjspistoler eller skræmmepistoler, der til forveksling ligner virkelige pistoler, har tidligere på baggrund af våbenenes anvendelighed ved udførelsen af røverier været overvejet i justitsministeriet. De praktiske vanskeligheder, der ville være forbundet med kontrollen med en lov af et sådant indhold, vil dog efter de tidligere foretagne undersøgelser være så store, at man hidtil er vejet tilbage for at søge en sådan lov gennemført.

Vanskelighederne er i første række forbundet med at afgrænse lovens område. Hver enkelt legetøjspistoltype måtte besigtiges af eksperter og sammenholdes med samtlige kendte pistoltyper, før der kunne tages stilling til, om denne type omfattedes af loven. Hertil kommer, at våbenets farlighed jo udelukkende beror på, hvorledes den person, der i det givne øjeblik udsættes for truslen, opfatter våbenet. En legetøjspistol, der ikke ligner nogen eksisterende pistol, kan meget vel tænkes med held at kunne anvendes under udførelsen af en forbrydelse.

En effektiv regel på dette område måtte derfor indeholde et indispensabelt forbud mod forhandling af legetøjspistoler i almindelighed, og en sådan regel vil næppe have udsigt til at vinde tilslutning i det høje ting.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Poul Sørensen* til indenrigsministeren:

„Vil indenrigsministeren medvirke til at skabe større klarhed i reglerne for valgbarhed ved kommunale valg (jfr. lov nr. 335 af 22. december 1953 §§ 2, 34, 43 og 45)?“

Poul Sørensen: I forbindelse med kommunalvalg rejser der sig ofte mange spørgsmål, men jeg skal ikke nægte, at jeg synes, at der efter det nylig afholdte kommunalvalg har rejst sig særlig mange problemer omkring valget.

Der har tidligere her fra talerstolen været

[Poul Sørensen.]

spurgt ministeren, hvorledes skattebestemmelserne skulle opfattes. Det er til overvejelse.

Jeg har i dag gerne villet stille et spørgsmål til ministeren angående værdighedsbestemmelserne, som jeg synes på mange måder har fået en mærkelig afgørelse rundt omkring i landet. Det værste eksempel, jeg dog har været ude for — og det er det, der begrundes, at jeg rejser spørgsmålet over for ministeren — er tildragelser fra Ballerup-Måløv kommune.

Vi havde konservativt set et særdeles smukt valg derude, fik valgt 3 repræsentanter, men flertallet i kommunalbestyrelsen benyttede sin magt til at sætte 2 af dem ud. Vælgerne havde altså, synes vi, talt på en ganske klar og tydelig måde, men forud for selve valget gik der en ret mærkelig diskussion, hvor sagerne blev trukket frem. Det kunne se mærkeligt ud, men i øjeblikket mener jeg det har været fornuftigt at gøre det, for vælgerne var klart overbevist om, at den, det særlig drejede sig om, vor førstemand på listen, havde fået en dom på 400 kr. i bøde i forbindelse med en byggesag.

Jeg og mine venner henvendte os til borgmesteren derude og forklarede ham, at det ville dog være urimeligt, om man satte vore folk ud. Jeg talte i denne forbindelse med socialdemokratiets formand, den højtærede statsminister, som ganske delte vor opfattelse, og vi mener at vide, at vi fik et tilsagn om, at man selvfølgelig ikke ville gå frem hårdhændet med ild og sværd mod vore folk efter valget. Under disse samtaler rejste vi selvfølgelig også det spørgsmål, hvilke personer inden for socialdemokratiet man kunne pege på i andre kommuner, der havde været ude for vanskeligheder, som jeg personlig ville se ganske bort fra, men som i hvert fald var langt hårdere, skulle jeg synes, i folkets bevidsthed end med hensyn til sagen fra Måløv.

Vi blev altså efter valget, da kommunalbestyrelsen skulle konstitueres, stillet over for, at man på baggrund af denne forseelse, som er en forseelse, stemte de pågældende, to mand høj, ud af kommunalbestyrelsen. Flertallet derude gik altså mod vælgernes ønsker og benyttede lovens bestemmelse på en sådan måde, at jeg og andre kommu-

nalfolk, som jeg har talt med — alle, jeg har talt med — har fundet det ganske urimeligt.

Det har ingen forbindelse hverken med det høje ting eller med den højtærede minister, at borgmesteren gik fra sit ord til os; det er en sag, som vi måske senere kan komme tilbage til. Men jeg vil gerne stille den højtærede indenrigsminister det spørgsmål, om det her skal fortsætte. Jeg havde den opfattelse, da vi ændrede den kommunale valglov for år tilbage, at man snarere ville gå et skridt i samme retning, som man er gået på alle andre lovgivningsområder: at folk dog ikke også mange år fremefter skal bøde for en forseelse begået for år tilbage. Jeg troede oprigtig talt, at socialdemokratiets standpunkt var — et standpunkt, som jeg altså også havde — at man skulle træde varsomt her, men her ser vi altså en stor forstadskommune med borgmesteren derude i spidsen lave en straffeekspedition af denne art.

Det er baggrunden, højtærede minister, for mit spørgsmål, idet jeg gerne vil have, at denne sag kommer til behandling — jeg ved ikke hvor, ministeren kan vælge stedet — idet jeg ikke mener, det svarer til tiden, således som man har handlet i Ballerup-Måløv.

Indenrigsministeren (Lars P. Jensen): Jeg vil gerne i mit svar til det ærede medlem holde mig til det principielle. Det ærede medlem har spurgt mig, om jeg vil medvirke til at skabe større klarhed i reglerne for valgbarhed til de kommunale råd, og jeg kan svare ganske klart ja, men jeg vil gerne gøre et par bemærkninger derudover.

Bestemmelserne i deres nugældende affattelse indførtes i den kommunale valglov ved lov af 22. december 1953 og var forårsaget af en ændring af synet på strafbare handlingers betydning for fortabelse af rettigheder. Dette ændrede syn havde medført, at man allerede ved § 29 i loven af 18. juni 1951 om ændring af reglerne om fortabelse af rettigheder som følge af straf havde ophævet vandelsbetingelsen for valgret til de kommunale råd. Derimod blev valgbarheden gjort betinget af, at man ikke var idømt ubetinget straf af fængsel i 4 måneder eller derover, arbejdsbus eller sikkerhedsforvaring.

[Indenrigsministeren.]

Ved de ændringer i den kommunale valglov, som fandt sted ved loven af 22. december 1953, blev vandelsbetingelsen udformet på linje med de bestemmelser, der gælder for valg til folketing; reglerne her blev jo ændret ved grundloven af 5. juni 1953. Ved sin fremsættelse i efteråret 1953 af forslaget til den kommunale valglov udtalte den daværende indenrigsminister, at det var naturligt at ophæve den hidtidige vandelsbetingelse for valgbarhed til de kommunale råd, således som den var udformet ved loven af 1951, da denne særlige betingelse jo var forsvundet i den øvrige lovgivning, bl. a. med hensyn til valgretten. Ministeren fandt imidlertid, at der stadig burde findes bestemmelser, hvorefter det fornemste kommunale tillidshverv skulle være betinget af en vis vandel, ligesom han fandt, at de kommunale råd på linje med, hvad der var gældende for folketingets vedkommende, burde have afgørelsen af, om en eventuel straf skulle medføre tab af valgbarhed.

Man drog altså herved en parallel til de ved grundloven af 1953 indførte nye bestemmelser for valg til folketing; man mente, at når folketinget selv skulle afgøre, om medlemmernes eventuelle straf var en hindring for medlemskab af folketinget, skulle en tilsvarende ret vel også tilkomme de kommunale råd. Meningen var med andre ord, at man fortsat ville have, at de valgte skulle have en vis standard, selv om man ikke krævede det af vælgerne, og så overlod man i øvrigt til de enkelte kommunalbestyrelser at træffe den fornødne afgørelse.

De erfaringer, man har indhøstet ved de kommunale valg, har imidlertid, som det ærede medlem har omtalt, vist, at når afgørelsen af, hvorvidt en kandidat har mistet sin valgbarhed på grund af straf, er henlagt til de enkelte kommunalbestyrelses frie skøn, har det ikke kunnet undgås, at skønnet i kommunalbestyrelserne er faldet forskelligt ud. Dette er efter manges — herunder, forstår jeg, også det ærede medlems — mening uheldigt, og jeg kan oplyse, at jeg ganske deler denne mening. Spørgsmålet er så, hvordan man kan råde bod herpå; jeg vil i hvert fald finde, at det bør overvejes, om ikke en bedømmelse kan finde sted efter mere ensartede regler, end tilfældet er nu.

Således som bestemmelserne er affattet, har indenrigsministeriet i dag ingen mulighed for at fastsætte regler om, hvilke straffe der bør medføre fortabelse af valgbarhed. Skal større ensartethed i de enkelte afgørelser opnås, kommer vi derfor næppe uden om at søge den pægældende lovbestemmelse ændret; og som jeg tidligere har oplyst her i tinget, har jeg da også allerede anmodet kommunallovskommissionen om at tage dette spørgsmål op til overvejelse.

Poul Sørensen: Jeg takker den højtærede minister for det meget imødekommende svar; det føler jeg mig tilfredsstillet ved. Jeg vil nu henvende mig til mine venner i Ballerup-Måløv, hvis eneste mulighed var at anlægge sag; det er den eneste fremgangsmåde, de har. Men en sag af denne art, som skal igennem alle instanser, vil jo for det første tage tid, og for det andet vil den ikke, synes jeg, være særlig flatterende, for selv om vi kan gå rundt og hente adskillige eksempler — som vi selvfølgelig var tvunget til at bringe frem — på folk, som sidder på høje poster med hæftestrafte og meget andet, er det selvfølgelig ikke noget, der højner det kommunale liv.

Jeg skal ikke følge efter i den bane, borgmesteren i Ballerup fulgte, men jeg vil gøre min indfyldelse gældende og håber, at mine venner vil modtage det råd, jeg giver dem om ikke at lade denne sag forfølge ved domstolene, men tage den til efterretning på den for os sørgmodige baggrund, men også i erkendelse af, at det er en fuldkommen urimelig og uretfærdig handling, et flertal i en kommunalbestyrelse har begået.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Vivike* til ministeren for kulturelle anliggender:

„Kan ministeren oplyse, om der fra Kruppkoncernen og andre tyske koncerner er bestræbelser i gang for ved hjælp af danske stråmænd at opkøbe arealer i Danmark til sommerhusbebyggelse?“

Vivike: Jeg er urolig, og jeg er blevet det ved at opsøge nogle af de smukkeste steder i Danmark. Der, hvor et uroligt sind skulle falde til ro, skete det modsatte for mig,

[Vivike.]

fordi der disse steder var store sommerhus-udstykninger i gang.

Blot et eksempel fra en af vore store søer. En københavnsk grundspekulant køber en jysk gård i 1961, anbringer en stråmand på gården, der omgående bliver klædt af og gjort klar til udstykning. Den ny naturfredningslov træder i kraft, men planen afvises ikke, og det lokale fredningsnævn giver tilladelse til udstykning. Er der i forvejen her en samlet bebyggelse? På en strækning af 500 m ligger 3 sommerhuse med 100 m afstand imellem. De kan ikke ses, da de ligger i kratbevoksning så tæt, at man ikke kan se det ene hus fra det andet. Derudover ligger der 2 huse lidt mere åbent. Det kræver en høj grad af velvilje over for spekulanten at kalde dette en samlet bebyggelse, men denne velvilje må have været til stede, også hos amtsrådet, der allerede har optaget den markvej, der går op til udstykningsarealet, som amtsvej. Der er ikke bygget endnu, men her på toppen af en bakke og en høj, vidunderlig skrænt ud mod søen er der nu udstykket ca. 30 grunde. Almenheden vil ikke som hidtil kunne færdes langs søbredden, da landinspektørens skelsten står på rad og række i vandkanten; ved højvande vil de være under vandspejlet. Skrænten er bevokset med tæt krat og har hidtil været et søgt sted for elskere af fuglesang, men snart fjernes kratbevoksningen, og nattergal og drossel afløses af transistorradioer — eller Rundfunk, må jeg måske hellere sige.

Ja, det må jeg, for ved siden af har en anden spekulant — efter at have set velviljen over for sin københavnske kollega — også søgt om tilladelse, fået den, udstykket, bygget og meddelt interesserede lejere af dansk afstamning, at for dem er der intet at gøre, da han kun vil leje ud til tyskere. Sådan udnyttes fredningsmyndighedernes velvilje. Vi har mange sommerhusudlejere af hans type, en del af dem i øvrigt værnemagere fra besættelsestiden. En af disse spekulanter har netop lige nu, da det er gået så let, opkøbt 2 andre gårde i nærheden.

Vi bør standse dette vanvid og gøre det nu, inden folketinget hjemsendes.

Nu meddeler pressen, at Kruppkoncernen via en dansk stråmand er i færd med at købe 100 tdr. land jord på Mols, og at andre tyske koncerner påtænker det samme. Kan den højtærede minister oplyse, om dette har sin rigtighed? Den tyske fredningslov er langt strengere end den danske, hvorfor tyskerne har opkøbt store dele af den spanske Middelhavskyst.

Da det ikke er tilladt udlændinge at opkøbe jord i Danmark, omgås loven ved, at danske statsborgere optræder som stråmænd. Under den tyske besættelse var danske værnemagere til salg for penge; de bekymrede sig ikke om, hvordan det gik med Danmark. Vor tids værnemagere må have samme indstilling; de er med til at forringe vort lands udseende, og det vil forringes meget i denne sommer, for spekulanterne arbejder febrilsk.

Kan vi holde ferie her fra folketinget uden at bremse den ødelæggelse, der nu foregår? Det mener jeg ikke, og derfor spørger jeg, om den højtærede minister for kulturelle anliggender agter at foranledige fremsættelse af et lovforslag, der gør det strafbart for danske statsborgere at optræde som mellemmand for udenlandske opkøbere af dansk jord, og selv at fremsætte forslag om en total fredning af hele landet, så intet kan ændres, før naturfredningskommissionen er færdig, før der er skabt en plan og en ny og effektiv naturfredningslov er vedtaget.

Ministeren for kulturelle anliggender (Bomholt): Det ærede medlem har som slutning på sit motiverende indlæg stillet mig 2 spørgsmål, der ikke har nogen nødvendig sammenhæng med det til mig gennem den højtærede formand stillede spørgsmål. Det kan betvivles, om en sådan fremgangsmåde er i overensstemmelse med forretningsordenen, men jeg skal naturligvis besvare spørgsmålene.

Det ærede medlems oprindelige spørgsmål synes at ligge i forlængelse af meddelelser i dagspressen for nogle dage siden om, at jeg på Mols skulle have besøgt arealer, som var eller forsøgt købt af Krupp, som det hed. Jeg skal straks oplyse, at det pågældende besøg ikke havde sådanne inspirationer, men at mit besøg i Mols

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

Bjerge gjaldt en besigtigelse af områder, som det stedlige fredningsplanudvalg interesserer sig for i en helt anden forbindelse.

Den opgave, som det ærede medlem stiller mig, nemlig at give oplysninger om stråmandsvirksomhed, er særdeles vanskelig; stråmænd er jo et folkefærd, der ikke viser sig meget i dagslys. Stråmandsvirksomhed er omtalt i loven om erhvervelse af fast ejendom; allerede da loven blev udarbejdet, var man klar over, at der var fare for omgåelse af dens bestemmelser, f. eks. ved stråmandskøb, d. v. s. at ejendommen formelt ejes af en person, der opfylder lovens betingelser, medens den reelle ejer er en anden. I lovens § 9, stk. 2, er der optaget en udtrykkelig bestemmelse, som tager sigte herpå. Ved denne bestemmelse er det nemlig fastslået, at lovens §§ 3-8 finder anvendelse også på retshandler, hvorved lovens bestemmelser søges omgået. Dette betyder dels, at der kan gives stråmanden pålæg om at afhænde ejendommen, og at afhændelsen kan gennemtvinges ved fortløbende bøder, dels at stråmanden kan straffes med bøder efter lovens § 10. Der skulle således ikke være behov for ændringer af lovgivningen i denne henseende. Såfremt der i nogle tilfælde skulle vise sig holdepunkt for, at der foretages stråmandsdispositioner, vil der naturligvis blive grebet ind.

Hvad angår det sidste af de stillede spørgsmål, vil ministeriet for kulturelle anliggender naturligvis nøje følge udviklingens gang og tilstræbe den bedst mulige løsning.

Vivike: Jeg havde selv den opfattelse, at den højtærede ministers besøg på Mols ikke havde forbindelse med rygterne om Krupps forsøg på opkøb, men netop om fredningsplansspørgsmål.

Jeg takker den højtærede minister for svaret. Men jeg fik for så vidt ikke svar på, om ministeren kunne oplyse noget om, hvorvidt denne tyske koncern er i færd med at

prøve på at opkøbe jord på Mols. Det er rigtigt, at vi med hensyn til stråmandsvirksomhed har nogle paragraffer i loven om erhvervelse af fast ejendom, men denne lov må altså ikke være streng nok, da der foregår opkøb ved hjælp af stråmænd.

Endelig vil jeg gerne bede den højtærede minister svare lidt klarere på, om han mener, at vi kan tillade os at holde ferie fra folkettinget uden at have bremset den vanvittige ødelæggelse af landet, som foregår ved hjælp af spekulanter.

Ministerien for kulturelle anliggender (*Bomholt*): De første bemærkninger giver vist ikke anledning til nogen uddybelse af det svar, jeg har givet. Svaret, ville jeg tro, er dækkende fra min side. Med hensyn til det sidste spørgsmål må jeg gentage, at vi naturligvis fra ministeriet for kulturelle anliggender ser med stor alvor på det, der sker omkring på vore strande, og at vi meget måtte ønske en klar ordening, således at vi kan standse de ulykker, der ellers ville ske.

Hermed sluttede spørgsmalet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring af lov om sygehusvæsenet.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 4807).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget
vedtoges enstemmigt med 98 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.